

Drept penal

CZU: 343.13: 343.16

SPECIFICUL ȘI UNELE PARTICULARITĂȚI ALE APLICĂRII MĂSURILOR PREVENTIVE ÎN PRIVINȚA PERSOANELOR JURIDICE.

Florin-George DUMITRESCU

Doctorand, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”

Deși răspunderea penală a persoanelor juridice a făcut deja obiectul unor lungi discuții doctrinare, chestiunile privind procedura aplicabilă în acest caz nu au fost suficient tratate. Această stare de lucruri se explică prin aceea că, pentru a observa lacunele în legea de procedură, este necesar ca acestea să se rodeze, adică să funcționeze o anumită perioadă de timp. Spre deosebire de persoana fizică, persoana juridică, care este supusă frecvent schimbărilor, încetându-și existența sau îmbrăcând o altă formă, presupune măsuri preventive speciale, care țin seama de specificul acesteia. În acest context, un studiu al prevederilor legale în materia aplicării măsurilor preventive în privința persoanelor juridice este un demers pe cât de necesar pentru înțelegerea condițiilor stricte și pentru punerea în aplicare a dreptului material, pe atât de dificil, în absența unor prevederi doctrinare și jurisprudențiale în acest domeniu.

Cuvinte-cheie: persoană juridică, măsuri preventive, drept procesual penal, urmărire penală, judecată, învinuit, inculpat, procedură specială, drept comun, răspundere penală, temeuri, condiții, control judiciar, cauțiune.

SPECIFIC FEATURES AND PARTICULARITIES OF APPLYING PREVENTIVE MEASURES TO LEGAL PERSONS.

Florin-George DUMITRESCU

PhD student, Dimitrie Cantemir State University

Although the criminal liability of legal persons has already been the subject of long doctrinal discussions, the questions regarding the procedure applicable in this case have not been addressed at all. This state of affairs is explained by the fact that, in order to observe the lapses in the procedural law, it is necessary for them to crop, that is to say, to function for a certain period of time. Unlike the natural person, the legal person, who is frequently subject to change, ceasing his existence or taking on another form, requires special preventive measures, which take into account its specific features. In this context, a study of the legal provisions regarding the application of preventive measures regarding legal persons is a step as necessary for understanding the strict conditions and for implementing the material law, as difficult in the absence of doctrinal and jurisprudential provisions in this field.

Keywords: legal person, preventive measures, criminal procedure law, criminal prosecution, trial, accused, defendant, special procedure, common law, criminal liability, grounds, conditions, judicial control, bail.

Introducere. Dezvoltarea social-economică latestată în ultimele decenii a conturat situații necunoscute până atunci, în măsura în care s-a constatat că raporturile juridice pot fi realizate nu doar la nivel individual, ci și la nivelul grupărilor de indivizi. Având diverse scopuri și diverse forme de reorganizare, persoanele juridice dispun de instrumente și atribute considerate mai devreme ca fiind specifice în exclusivitate persoanei fizice, acestea asumându-și obligații de natură civilă, fiscală, încheind acte juridice. În acest context, în sfera dreptului penal și-a căutat soluționare întrebarea privind posibilitatea persoanelor juridice de a comite infracțiuni și de a-și asuma consecințele unei răspunderi penale [11, p. 1055-1056]. În același timp, doctrina de specialitate înregistrează și voci care se pronunță împotri-

va recunoașterii persoanelor juridice în calitate de subiecți ai faptelor infracționale. Astfel, autoarea E. Iu. Antonova vine cu următoarele două argumente, expunându-și dezacordul în privința instituției răspunderii penale a persoanei juridice: 1) aceasta este contrară principiului caracterului personal al răspunderii penale; 2) din considerentul că persoana juridică este lipsită de esență fizică caracteristică persoanei umane, ea nu poate fi lipsită de libertate, nu poate fi arestată, reținută, acesteia nu îi pot fi aplicate formele de bază ale pedepsei penale [22, p. 19-20].

Actualmente, trăsăturile specifice pe care le prezintă o persoană juridică prin apariția ei în cadrul unui proces, în calitate de învinuit sau inculpat, nu impun, în general, noi reguli de procedură speciale, ci cel mai mult adaptarea unora dintre regulile pro-

cedurale tradiționale naturii persoanei fizice și specificului acesteia, pentru a le face aplicabile persoanei juridice, care rămâne totuși o ficțiune. Aceasta nu înseamnă că îi pot fi aplicate măsuri preventive tradiționale. Dimpotrivă, spre deosebire de persoana fizică, persoana juridică, care este supusă frecvent schimbărilor, încetându-și existența sau îmbrăcând o altă formă, presupune măsuri preventive speciale, care țin seama de specificul acesteia. Totuși, ele nu se constituie într-o procedură specială, derogatorie de la dreptul comun, ci se supun aceluiași condiții generale de luare a măsurilor preventive, la care, de altfel, se face trimitere explicită în cuprinsul textelor procedurale [14, p. 695].

Scopul articolului este axat pe relevarea specificului și a particularităților aplicării măsurilor preventive în privința persoanelor juridice.

Metode și materiale aplicate. În procesul de elaborare a acestui articol științific, în dependentă de scopul trasat, a fost pus în aplicare un set corespunzător de metode de cercetare științifică. La acestea se atribuie: metoda sistemică, metoda gramaticală, metoda logică (analiza și sinteza, deducția și inducția), metoda comparativă, metoda analizei structural-funcționale etc. De asemenea, investigația subiectului specificului și particularităților aplicării măsurilor preventive în privința persoanelor juridice are la temelie reglementările normative și materialele teoretico-doctrinare din mai multe state (Republica Moldova, România, Federația Rusă, Franța etc.). Baza empirică a articolului științific se sprijină pe sistematizarea și analiza unui volum impunător de surse doctrinare referitoare la subiectul aplicării măsurilor preventive în privința persoanelor juridice.

Rezultate obținute și discuții. În opinia cercetătorului A. S. Nichiforov, evoluția instituției răspunderii penale a persoanelor juridice a reprezentat, de fapt, o încercare a statului de a intensifica controlul asupra unor urmări negative generate, în primul rând, de activitatea marilor corporații care de frecvente ori au ignorat interesele consumatorului și ale societății. În ultima perioadă de timp tendința de a recunoaște persoanele juridice în calitate de subiect al infracțiunii și, respectiv, al răspunderii penale a cunoscut o dezvoltare practică în toate statele, ea fiind determinată de necesitatea ridicării nivelului de protecție juridică a concurenței libere, a drepturilor consumatorului, a mediului înconjurător, a tehnicii de securitate a muncii și de exploatare a mijloacelor de transport [23, p. 20-21].

Legea stabilește măsuri preventive speciale pentru persoanele juridice trase la răspundere penală, distincte de măsurile preventive ce pot fi luate în privința învinuitorilor și inculpaților persoane fizice [19, p. 819].

În acest fel, observăm că o prevedere specială în privința persoanelor juridice ține, inclusiv, și de aplicarea măsurilor preventive. Multe dintre măsurile preventive stabilite în partea generală a CPP sunt inoperabile în cazul persoanei juridice [6, 7]. Legea stabilește că în cazul persoanei juridice se aplică, în mod special, controlul judiciar.

Astfel, în scopul asigurării unei bune desfășurări a procesului penal, la demersul procurorului, judecătorul de instrucție sau după caz, instanța de judecată poate plasa persoana juridică sub control judiciar [9, p. 920].

Controlul judiciar asupra persoanei juridice trase la răspundere penală poartă anumite particularități distincte în raport cu persoanele fizice. Unele măsuri procesuale, în mod firesc, nu pot fi aplicate persoanei juridice [10, p. 1058], sunt inoperabile în cazul acesteia [11, p. 1063], după cum am specificat ceva mai sus.

Controlul judiciar este acompaniat de impunerea respectării uneia sau a mai multor obligații, și anume:

- 1) depunerea unei cauțiuni;
- 2) interdicția de a desfășura anumite activități, dacă infracțiunea a fost comisă în exercitarea sau în legătură cu exercitarea acestor activități;
- 3) interzicerea de a emite cecuri sau a utiliza cărți de plată [9, p. 921].

Legislația prevede o serie de măsuri preventive aplicabile persoanei juridice, printre care suspendarea procedurii de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice, începută anterior sau în cursul urmăririi penale, interzicerea unor operațiuni patrimoniale, susceptibile de a antrena diminuarea activului patrimonial sau insolvența persoanei juridice, interzicerea încheierii anumitor acte juridice, stabilite de organul judiciar, interzicerea desfășurării activităților de natura celor cu ocazia cărora a fost comisă infracțiunea [11, p. 1063].

Spre deosebire de luarea măsurilor preventive pentru persoana fizică, legiuitorul a prevăzut în cazul persoanelor juridice un singur scop. Astfel, măsurile preventive împotriva persoanei juridice se iau „numai pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal” [3, p. 1275]. În unele surse doctrinare se arată că scopul măsurilor preventive constă și în împiedicarea sustragerii persoanei juridice de la urmărirea penală, de la judecată ori de la executarea pedepsei [20, p. 453]. Se susține că acesta este scopul spre care tind măsurile preventive, dar trebuie admis că ele au ca finalitate asigurarea executării pedepsei amenzii [8, p. 532; 18, p. 433]. Din acest punct de vedere, măsurile preventive s-ar asemena cu măsurile asiguratorii [3, p. 1275].

Având în vedere felurile măsurilor preventive și rațiunile care le justifică din perspectiva legiuitorului, acestea urmăresc, în principal, în cazul persoanei juridice, înlăturarea riscului dispariției acesteia prin dizolvare, lichidare, divizare sau reducerea capitalului social, operațiuni care tind la diminuarea semnificativă a patrimoniului sau la insolvența persoanei juridice, dispariție care ar face imposibilă tragerea sa la răspundere penală [14, p. 700]. Se mai susține că acest risc este echivalentul riscului sustragerii învinutului sau inculpatului persoană fizică de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei, deși, formal, acesta nu figurează ca scop al măsurilor preventive aplicate persoanei juridice [13, p. 221; 14, p. 700].

Din modul de reglementare a măsurilor preventive aplicabile persoanei juridice se desprinde concluzia că acestea pot fi luate numai dacă există motive temeinice care justifică suspiciunea rezonabilă că persoana juridică a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. În doctrina se susține că suspiciunea rezonabilă reprezintă un test obiectiv și nu se confundă cu simpla părere sau supoziție chiar dacă este susținută de buna credință [2, p. 257; 3, p. 1275].

Făcând referire la presupunerea rezonabilă că persoana juridică a comis o infracțiune, cercetătorul Gh. Mateuș susține că este vorba de condiția prealabilă luării oricărei măsuri preventive, respectiv, cea privind existența unor probe, adică a unor elemente de fapt care servesc la „constatarea existenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei” sau existența unor indicii temeinice, „când din datele existente în cauză, există presupunerea rezonabilă că persoana juridică față de care se efectuează acte premergătoare sau acte de urmărire penală a săvârșit fapta”. La acestea se adaugă și necesitatea existenței unor „motive temeinice”. Or, într-adevăr, trebuie să existe „motive temeinice” care ar justifica presupunerea rezonabilă. Aceasta ar putea însemna că măsurile preventive nu pot fi ordonate decât dacă se dovedesc necesare din perspectiva scopului măsurilor preventive – „numai pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal”. Se observă, susține Gh. Mateuș, că legiuitorul nu a simțit nevoia de a prevedea o altă motivație a măsurilor preventive în privința persoanelor juridice, decât aceea a caracterului temeinic al motivelor justificative, care se apreciază, evident, în raport de circumstanțele speței. În acest fel, judecătorul, în faza de urmărire penală, sau instanța, în faza de judecată, trebuie să precizeze circumstanțele care, din rațiunea interesului urmăririi sau al judecării, după caz, le justifică. Cu alte cuvinte, afirmă Gh. Mateuș, poate fi dispusă o măsură

preventivă față de o persoană juridică numai dacă se apreciază *in concreto* că aceasta este necesară pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal [14, p. 698].

Astfel, în ceea ce privește condițiile care trebuie îndeplinite pentru luarea oricăreia dintre măsurile preventive, acestea sunt următoarele: a) să existe motive temeinice care justifică suspiciunea rezonabilă că persoana juridică a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală; b) să se asigure buna desfășurare a procesului penal [15, p. 507].

În dreptul francez, măsurile preventive pot fi luate față de persoanele juridice în etapa controlului judiciar, specifică legislației procesual-penale franceze. Decizia de a plasa persoana juridică sub control judiciar este luată de judecătorul de instrucție pe cale de ordonanță, măsura în cauză putând fi luată în orice etapă, pe tot parcursul instrucției, ea netrebuind să fie precedată neapărat de concluziile procurorului. Precizarea oportunității plasării sub control judiciar se face în mod suveran de către judecătorul de instrucție, situația fiind similară și în cazul obligațiilor ce vor fi impuse persoanei juridice în cauză [14, p. 697; 16, p. 548].

Trecem în revistă și faptul că luarea măsurilor preventive față de persoana juridică nu este condiționată de gravitatea infracțiunii. Având însă în vedere scopul și natura măsurilor preventive, acestea trebuie luate numai în acele cazuri în care ele sunt necesare pentru buna desfășurare a procesului penal și nu sunt întotdeauna potrivite sau necesare pentru orice tip de infracțiune. Prin urmare, deși textul de lege nu o prevede în mod expres, în funcție de specificul fiecărei măsuri preventive, organele judiciare vor trebui să aibă în vedere mai multe aspecte atunci când decid asupra luării măsurilor preventive față de persoana juridică, precum natura și gravitatea infracțiunii, riscul ca persoana juridică să „dispară”, posibilitatea ca aceasta să își micșoreze în mod fraudulos activul patrimonial etc. [3, p. 1275].

Făcând referire la condițiile în care pot fi luate măsurile preventive, cercetătorul Gh. Mateuș susține că formularea din legea procesual-penală română se apropie de cea belgiană, potrivit căreia măsurile preventive pot fi luate de judecătorul de instrucție numai dacă acesta constată serioase indicii de culpabilitate în cazul persoanei juridice și numai dacă circumstanțele speciale cer acest lucru. Aceste cerințe sunt impuse pentru a proteja persoana juridică, deoarece o impunere nejustificată a unor măsuri preventive poate tulbura grav activitatea și obiectivele acesteia [14, p. 697-698; 17, p. 112]. Același autor, referindu-se la condițiile de luare a măsurilor preventive, trece în revistă faptul că, spre deosebire de măsurile preven-

tive care pot fi dispuse față de persoanele fizice, în cazul măsurilor preventive față de persoana juridică, acestea pot fi dispuse în toate cazurile. Aici, gravitatea infracțiunii comise nu reprezintă un criteriu de care trebuie să se țină seama pentru ca o măsură preventivă să poată fi luată față de învinuitul sau inculpatul persoană juridică. Cu alte cuvinte, ea va putea fi dispusă indiferent de felul pedepsei ori de limitele de pedeapsă prevăzute în textul incriminator [13, p. 221; 14, p. 698-699].

În doctrina românească de specialitate s-a discutat dacă pentru luarea măsurilor preventive este sau nu necesară punerea în mișcare a acțiunii penale față de persoana juridică ori este suficient ca urmărirea penală să fie începută [21, p. 83]. În susținerea primei opinii s-a arătat că nu poate fi extrapolată diferențierea care există în cazul persoanelor fizice între suspect și inculpat. Este evident însă că persoana juridică poate avea atât calitatea de suspect, cât și de inculpat. Totodată, se observă că textul legii procesual penale nu condiționează, în nici într-un fel, luarea măsurilor preventive de punerea în mișcare a acțiunii penale față de persoana juridică. Prin urmare, acestea pot fi luate după momentul dispunerii continuării efectuării urmăririi penale față de suspectul persoană juridică [3, p. 1276-1277; 20, p. 455].

Autorul Gh. Mateuș este de părerea că pentru luarea măsurii preventive față de persoana juridică, este necesar ca aceasta să aibă calitatea de învinuit sau inculpat. În consecință, este necesar ca, în prealabil, să fie cel puțin începută urmărirea penală sau chiar să fie pusă în mișcare acțiunea penală față de persoana juridică, în vederea luării unei măsuri preventive. De asemenea, trebuie să fie parcursă și procedura de informare cu privire la începerea urmăririi penale și, dacă este cazul, cu privire la punerea în mișcare a acțiunii penale în cursul urmăririi penale și cu privire la trimiterea în judecată la finalul acesteia [14, p. 698-699].

În procesul penal din România, măsurile preventive pot fi luate în cursul urmăririi penale, de către judecătorul de drepturi și libertăți, la propunerea procurorului, în procedura de cameră preliminară, de judecătorul de cameră preliminară, iar în timpul judecății, de către instanța sesizată cu judecarea cauzei. Prin urmare, luarea măsurilor preventive aparține numai unui magistrat, în sensul de persoană independentă și imparțială, iar nu și procurorului, care are rolul doar de a propune, atunci când consideră necesar, luarea unor astfel de măsuri [3, p. 1277].

Autorii I. Neagu și M. Damaschin susțin că spre deosebire de procedura aplicabilă inculpatului persoană fizică, în cazul persoanei juridice nu este prevăzută o durată maximă pentru care pot fi dispuse măsurile preventive în cursul fazei de urmărire penală [15,

p. 507]. Măsurile preventive pot fi luate pe întreaga durată a urmăririi penale și a judecății, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege privind prelungirea acestora. Este însă evident că măsurile preventive nu trebuie să se prelungească pe o durată nejustificată, care să le transforme în adevărate sancțiuni ori care să împiedice desfășurarea activității persoanei juridice, mai ales că acestea pot afecta și drepturile altor persoane care, conform legii, nu au nicio posibilitate de a le contesta [3, p. 1278].

Gh. Mateuș și A. R. Ilie observă că nu există o limită maximă pe care se pot dispune aceste măsuri, prelungirile putându-se face ori de câte ori se consideră că este nevoie. Totodată, autorul vizat consideră că acest aspect reprezintă o încălcare a prezumției de nevinovăție, consacrată de art. 6, paragraful 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, aplicabilă deopotrivă și persoanei juridice, mai ales că, ținând seama de specificul măsurilor preventive aplicabile, menținerea lor pe o perioadă nedeterminată poate cauza prejudicii importante persoanelor în cauză. Această concluzie se impune, deoarece domeniul comercial, în care activează majoritatea persoanelor juridice, este unul foarte dinamic, o perioadă de blocare a activității putând fi fatală pentru societatea în cauză [12, p. 320; 14, p. 699].

În Franța, pe perioada controlului judiciar, măsurile preventive luate față de persoana juridică vor putea fi modificate printr-o nouă decizie a autorității ce a dispus măsurile anterioare. Aceste măsuri vor putea fi modificate atât în avantajul, cât și în dezavantajul persoanei juridice în cauză. Judecătorul de instrucție va putea deci să suprimă, în tot sau în parte, obligațiile impuse pe perioada controlului judiciar, putând totodată să impună persoanei în cauză una sau mai multe obligațiuni noi. Ordonanțele modificatoare vor fi notificate de către judecătorul de instrucție reprezentantului persoanei juridice [1, p. 691; 14, p. 697; 16, p. 554].

Cu privire la titularii contestației, din rațiuni de achitate, în opinia cercetătorului M. Udroui, se impune reglementarea posibilității de a ataca încheierea prin care se iau măsuri preventive de orice persoană interesată, iar nu numai de procuror și persoana juridică. Soluția este logică din considerentul că luarea măsurilor preventive față de persoana juridică poate afecta direct drepturile altor persoane, care nu au nicio cale de atac, fiind încălcat astfel dreptul la un proces echitabil [3, p. 1277].

Legea nu prevede o procedură de prelungire a măsurilor preventive. Cu toate acestea, susține Gh. Mateuș, în absența unei reglementări, sunt aplicabile regulile privind luarea măsurilor preventive. Sub acest aspect, competența aparține aceluiași organ ju-

diciar care este competent să dispună luarea măsurilor preventive, respectiv judecătorul, în faza de urmărire penală, și instanța, în faza de judecată [14, p. 699].

Măsurile preventive se revocă de către judecătorul de drepturi și libertăți, la cererea procurorului sau a persoanei juridice, iar de judecătorul de cameră preliminară și de instanță, și din oficiu, când nu mai există temeuri care au justificat luarea sau menținerea acestora. Deși textul de lege nu prevede, trebuie admis că, odată cu revocarea unei măsuri preventive, se va putea dispune luarea altei măsuri. Identitatea de rațiune și revocarea măsurilor preventive ar trebui să poată fi solicitată de orice persoană interesată, și nu doar de persoana juridică și procuror [3, p. 1278].

Măsurile în cauză vor înceta de drept la expirarea termenelor stabilite de organele judiciare, dacă nu s-a dispus prelungirea, precum și în caz de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, în faza de urmărire penală, de achitare sau de încetare a procesului penal, în faza de judecată [14, p. 699].

Suntem de acord cu autorul V. Rotaru în sensul că pentru a asigura o flexibilitate, ar fi mai eficientă adoptarea unor categorii noi de măsuri preventive aplicabile persoanei juridice, care să înlocuiască cu succes măsurile aplicabile persoanelor fizice. Acestea ar include obligația de a închide anumite localuri, suspendarea procedurii de falimentare când aceasta are drept scop sustragerea de la urmărirea penală etc. [9, p. 921].

Concluzii: Investigarea științifică a subiectului specificului și particularităților măsurilor preventive aplicate în privința persoanelor juridice a făcut posibilă tratarea unor concluzii pe care le vom expune în acest ultim compartiment al cercetării. Astfel, măsurile preventive pot fi luate în privința persoanelor juridice, numai dacă există motive temeinice care justifică suspiciunea rezonabilă că persoana juridică a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. În doctrină se susține că suspiciunea rezonabilă reprezintă un test obiectiv și nu se confundă cu simpla părere sau supoziție chiar dacă este susținută de buna-credință.

Măsurile preventive pot fi luate de judecătorul de instrucție în privința persoanelor juridice numai dacă acesta constată serioase indicii de culpabilitate în cazul persoanei juridice și numai dacă circumstanțele speciale cer acest lucru. Aceste cerințe sunt impuse pentru a proteja persoana juridică, deoarece o impunere nejustificată a unor măsuri preventive poate tulbura grav activitatea și obiectivele acesteia.

Spre deosebire de măsurile preventive care pot fi dispuse față de persoanele fizice, în cazul măsurilor preventive față de persoana juridică, acestea pot fi dispuse în toate cazurile. Aici, gravitatea infracțiunii

comise nu reprezintă un criteriu de care trebuie să se țină seama pentru ca o măsură preventivă să poată fi luată față de învinuitul sau inculpatul persoană juridică. Cu alte cuvinte, ea va putea fi dispusă indiferent de felul pedepsei ori de limitele de pedeapsă prevăzute în textul incriminator. Măsurile preventive aplicate persoanelor juridice nu trebuie să se prelungească pe o durată nejustificată, care să le transforme în adevărate sancțiuni ori care să împiedice desfășurarea activității persoanei juridice, mai ales că acestea pot afecta și drepturile altor persoane care, conform legii, nu au nicio posibilitate de a le contesta.

De asemenea, ținând seama de specificul măsurilor preventive aplicabile persoanelor juridice, menținerea lor pe o perioadă nedeterminată poate cauza prejudicii importante persoanelor în cauză.

Bibliografie:

1. BOULOC, B. *Procédure pénale*. Paris: Dalloz, 2012. 1102 p. ISBN 978-2-247-11681-2.
2. CIOPEC, F. Ce înseamnă suspiciune rezonabilă? In: *Analele Universității din București. Ser. Drept*. 2014. Supliment [online] [cit. 16.02.2020]. Disponibil: <https://drept.unibuc.ro/Flaviu-CIOPEC-Ce-inseamna-suspiciune-rezonabila-s488-a803-ro.htm>
3. *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*. Coord.: M. UDROIU. București: Ed. C. H. BECK, 2015. 1691 p. ISBN 978-606-18-0409-2.
4. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*. Chișinău: Cartea, 2003. 358 p. ISBN 9975-9707-3-7.
5. *Codul de procedură penală al României*. Aprob. prin Legea nr. 135/2010. In: *Monitorul Oficial*. 2010, nr. 486 [online] [accesat 19.02.2020]. Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetailDocumentAfis/120609>
6. *Codul penal al Republicii Moldova*. Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. Nr 195: În conformitate cu ultimele modificări și completări din Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Actualizat la 16.02.2018. Chișinău: Farmec-Lux, 2018. 160 p.
7. *Codul penal al României*. Aprob. prin Legea nr. 286 din 17.07.2009 [online] [accesat 10.02.2020]. Disponibil: https://www.unodc.org/res/cld/document/rou/2009/penal_code_html/NCP_04.09.2013.pdf
8. COSTIN, D. *M. Răspunderea persoanei juridice în dreptul penal român*. București: Ed. Universul Juridic, 2010. 600 p. ISBN 978-973-127-393-8.
9. DOLEA, I., ROMAN, D., SEDLEȚCHI, I. et al. *Drept procesual penal*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 960 p. ISBN 9975-79-343-6.
10. DOLEA, I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova: (Comentariu aplicativ): Textul cu modificările legislative operate până la 1 septembrie 2016*. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1172 p. ISBN 978-9975-3111-3-7.
11. GORDILĂ, N., GÎRLEA, A. Procedura de examinare a infracțiunilor comise de persoane juridice. In: *Ma-*

nualul Judecătorului pentru cauze penale. Chișinău, 2013, pp. 1055-1064. ISBN978-9975-53-231-0.

12. ILIE, A.-R. *Angajarea răspunderii penale a persoanei juridice*. București: Ed. C. H. BECK, 2011. 380 p. ISBN 978-973-115-977-5.

13. JURMA, A. *Persoana juridică – subiect al răspunderii penale*. București: Ed. C. H. BECK, 2010. 304 p. ISBN 973-115-738-2.

14. MATEUȚ, Gh. *Tratat de procedură penală. Partea generală*. București: Ed. C. H. BECK, 2012. Vol. II. 907 p. ISBN 978-973-115-252-3.

15. NEAGU, I., DAMASCHIN, M. *Tratat de procedură penală. Partea specială. În lumina noului Cod de procedură penală*. București: Ed. Universul Juridic, 2015. Vol. 2. 676 p. ISBN978-606-673-385-4.

16. STEFANI, G., LEVASSEUR, G., BOULOC, B. *Procédure pénale*. Paris: Dalloz, 1996. 898 p. ISBN 2-247-02100-X.

17. STRETEANU, F., CHIRIȚĂ, R. Răspunderea penală a persoanei juridice în dreptul belgian. In: *Revista de Drept penal*. 2000, nr. 1, pp. 112-123. ISSN 1223-0790.

18. STRETEANU, F., CHIRIȚĂ, R. *Răspunderea penală a persoanei juridice*. București: Ed. C. H. BECK, 2007. 482 p. ISBN 978-973-115-064-2.

19. THEODORU, Gr. *Tratat de drept procesual penal*. București: Ed. Hamangiu, 2013. 880 p. ISBN978-606-522-441-4.

20. UDROIU, M. *Procedura penală. Partea specială. Noul Cod de procedură penală*. București: Ed. C. H. BECK, 2014. 686 p. ISBN978-606-18-0325-5.

21. VOLONCIU, N., ȚUCULEANU, A. *Codul de procedură penală comentat. Art. 200-286. Urmărirea penală*. București: Ed. Hamangiu, 2007. 208 p. ISBN 978-973-1720-71-5

22. АНТОНОВА, Е. Ю. *Юридическое лицо как субъект преступления: опыт зарубежных стран и перспективы применения в России*: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Владивосток, 1998. 28 с.

23. НИКИФОРОВ, А. С. *Юридическое лицо как субъект преступления и уголовной ответственности*. Москва: ЮрИнфор, 2002. 204 с. ISBN 5-89158-069-1.

DESPRE AUTOR/ABOUT AUTHOR

Florin-George DUMITRESCU

Doctorand, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”.

Florin-George DUMITRESCU

PhD student, Dimitrie Cantemir State University

e-mail: fdumitrescu72@gmail.com

tel: 079208017.